

змінні, що демонструє різницю у макроекономічних показниках у період війни та в мирний час.

Монетарні інструменти, такі як облікова ставка (X_1), ставка рефінансування (X_4) та обсяг валютних інтервенцій НБУ (X_3), відіграють ключову роль у стабілізації інфляції, валютного курсу та міжнародних резервів. Отримані результати підтверджують, що під час воєнної кризи банківська система України демонструє чутливість до регуляторних заходів НБУ, що забезпечує можливість адаптації механізмів для підтримки стійкості та ліквідності банків у складних економічних умовах.

Результати свідчать про ефективність дій НБУ щодо стабілізації банківської системи в умовах кризи, зокрема підтримки ліквідності та валютного ринку, боротьби з інфляцією та стабілізацію курсу національної валюти. Надалі такі дослідження можуть сприяти вдосконаленню регуляторної політики в посткризовий період.

Література:

1. Statistics of the financial sector. (2024). National Bank of Ukraine. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
2. Chernishova, O., Chornovol, A., & Mironchuk, V. (2022). Functioning of the financial sector of Ukraine under martial law. *Economy and Society*, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-49>
3. Krasnova, I., Hromnytska, I., Nikitin, A., Khodakevich, S., & Shevaldina, V. (2023). Monetary anti-crisis measures in martial law conditions in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(51), 274–287. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4100>

ПОДАТКОВІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ, АНАЛІЗ РЕФОРМИ «10-10-10» ТА ЧИ СТАНЕ КРАЩЕ ЖИТИ ВІД ТИХ РЕФОРМ

Пеляк Валерія, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

ORCID ID 0009-0008-0563-3698

e-mail: valeriia.peliak@gmail.com

Науковий керівник: Черноусова Жанна, к.ф.–м.н.,

доцент кафедри економічної кібернетики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0003-0769-9048

e-mail: chernjant@ukr.net

В Україні податкові надходження складають значну частину доходів країни, тому оподаткування є важливим засобом управління фінансами, адже воно визначає, як збираються та розподіляються фінансові ресурси в державі, впливаючи на організацію та використання грошового потоку. Наша податкова система, яка функціонує вже досить довгий період потребує змін, особливо в умовах сьогодення та післявоєнного відновлення. Економічна нестабільність збільшує значення податків, що робить їх важливішим засобом регулювання економіки. У тих галузях, які є ключовими для відновлення економіки або є перспективними для інвестицій, уряд може надавати певні податкові пільги. На початку повномасштабного конфлікту в Україні існували особливі умови оподаткування, наприклад, щодо пального, які сприяли уникненню суттєвого підвищення цін. Однак нині податкова ставка на пальне вже повернулася до рівня до військового стану, оскільки пільгові умови призвели до значних втрат у доходах бюджету.

У податковій системі України є як позитивні, так і негативні аспекти. Закони про податки складні, нестабільні, і витрати на їх обслуговування вищі, ніж доходи для бюджету. Це

призводить до певних проблем, до яких можна віднести накопичення податкового боргу та ухилення від оподаткування. Тому реформування податкової системи є необхідним. Окрім цього, за словами членів Офісу Президента з нинішньою системою податків відновлення економіки майже неможливе. Реформи запроваджують з метою створення сприятливих умов для стійкого економічного росту на основі інвестицій та інновацій, а також забезпечення достатнього рівня податкових надходжень на всіх рівнях бюджету та посилення відповідальності за несплату податків, тобто для вирішення проблем, які виникали з попередньою системою. Головною ціллю податкової реформи є не втратити надходження до державного бюджету, а збільшити його.

Звісно, що після реформування громадяни держави одразу не стануть краще жити, так як це досить довгий процес. В першу чергу податкові реформи мають бути спрямовані на економічне зростання після закінчення війни.

У вересні 2022 року була запропонована нова податкова модель «10-10-10», яка передбачає зниження ПДВ, податку на прибуток та ПДФО до рівня 10%. Автори стверджують, що нововведення сприятимуть зменшенню тіньової економіки у сфері бізнесу та усунуть корупцію у фінансовому секторі, посиляючись на успішний досвід інших країн.

Розглянемо кожен вид податку на прикладі деяких держав. Серед таких країн, як Болгарія та Румунія податок на прибуток знаходиться на рівні 10%, а в Угорщині на рівні 9%. Дані країни встановлюють конкурентоспроможні податкові умови для бізнесу, що позитивно впливає на їхню економічну привабливість для інвесторів та підприємств, хоча це залежить від багатьох факторів, а не лише від податків. Також практику зниження податку застосовувала Ірландія, яка наразі має низьку ставку корпоративного прибутку, на рівні 12,5%. Зі зниженням даного податку країна демонструє значні покращення, зокрема зростання доходу бюджету у 2021 році на 30% в порівнянні з 2020 роком, а також певне зростання у 2022 році в порівнянні з попереднім. Також прикладом зниження податку на прибуток може бути Кіпр, в якому була подібна ситуація з Україною, але зі зниженням ставки податку став однією з країн, яка є привабливою як для бізнесу, так і для інвесторів (наразі ставка податку на прибуток на рівні 12,5%). В розглянутих країнах даний податок знаходиться в діапазоні приблизно від 8 до 12 відсотків, тому ставка близько 10% має вплинути на конкурентоздатність нашої країни та покращити економічний стан. Щодо оподаткування доходів в Україні ЄСВ складає 22%, ПДФО – 18%, військовий збір – 1,5%. Також, спостерігається певне ухилення від сплати і в такому випадку держава не отримує доходу, тому зниження ставки до 10% має принести додатковий дохід до бюджету. Розглядаючи податок на додану вартість та аналізуючи ставки інших країн, можна помітити, що в багатьох державах ефективна ставка ПДВ знаходиться в діапазоні 9 - 11%. Одним із прикладів є Німеччина, в якій номінальна ставка на рівні 19%, але близько 80% споживчого кошика оподатковується за ставкою 7% (тобто в середньому це ставка 9%).

Оскільки Україна прагне приєднатися до Європейського Союзу та досягти рівня провідних країн Європи, необхідно провести значні податкові реформи. Багато країн Європи мають більш лояльні системи оподаткування, і наша країна має адаптувати свою систему, щоб бути конкурентоспроможною та привабливою для інвесторів. Окрім досвіду інших країн, вагомою причиною для реформування є антикорупційні зміни, оскільки система оподаткування є однією з галузей, де часто виявляються випадки ухилення від сплати податків. Система оподаткування є ключовим інструментом у боротьбі з тіньовою економікою, і її реформування може сприяти збільшенню прозорості та відповідальності в цій сфері.

Приблизно 90% компаній в Україні використовують стратегії податкової оптимізації для мінімізації обов'язкових податкових виплат, які передбачені законодавством. Це включає використання різних податкових пільг, ухилення та інших механізмів з метою зменшення податкового тягаря.

У результаті таких практик фінансові посередники можуть отримувати відсоток від економії, яку компанії досягають завдяки оптимізації податків, а до держави кошти взагалі не доходять. Тому надання лояльніших умов для ведення бізнесу як в умовах воєнного стану, так і в умовах післявоєнної відбудови, є правильним рішенням, адже Україна повинна привертати більше уваги представників держави, ніж інші конкуруючі країни.

Податкова модель "10-10-10" (фактично 10-13-10) є спробою зменшення тіньової економіки та збільшення надходжень до державного бюджету. Зниження ПДВ до 10%, а також зниження податків на працю і прибуток спрямоване на зменшення ухилення від сплати податків.

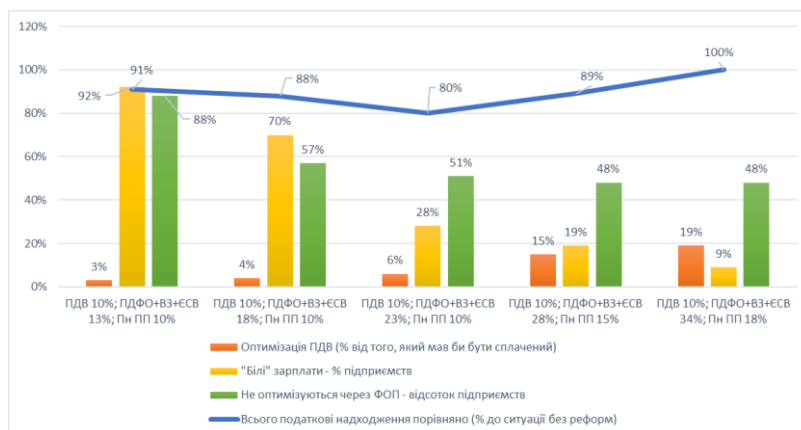

Рисунок 1 – Економічні моделі для України

Джерело: створено автором на основі [1]

Тобто дана модель показує, що введення податку на виведений капітал навіть при ставці 15% може бути ефективнішим за стандартні податкові пільги при 10%. Збір в розмірі 9% (близько 2,5% ВВП), що є прийнятною ціною за боротьбу з корупцією в податковій системі в сучасних умовах.

Податкова реформа є необхідною для відновлення країни і звісно уряд зацікавлений в її успішній реалізації, адже вона має вирівняти бюджет та зменшити державні витрати. Також податкова реформа є однією з умов для продовження співпраці з МВФ, яка відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності макроекономіки та фінансів в Україні.

Станом на липень 2023 року за аналізом компанії Info Sapiens про реформу, яка отримала назву «10-10-10» знає близько 70% опитаних та більша частина лише чули про неї та не знають деталей. Важливо зазначити, що від подачі ідеї даної реформи пройшов майже рік.

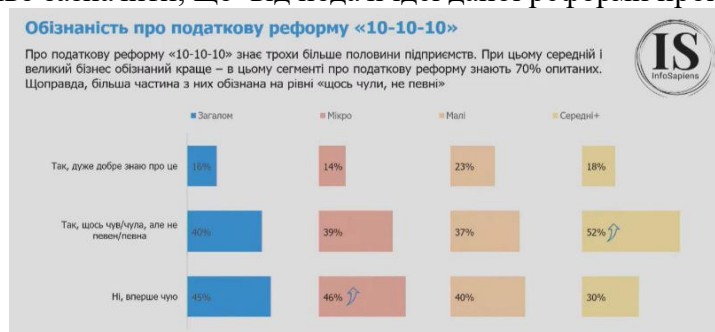

Рисунок 2 – Обізнаність про податкову реформу

Джерело: [2]

Серед громадян, які знають про реформу близько 80% підтримують такі зміни

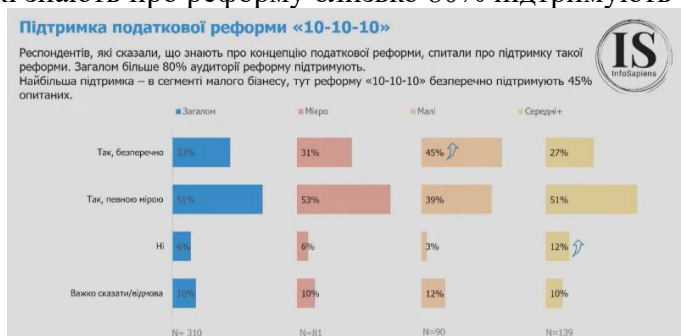

Рисунок 3 – Підтримка податкової реформи

Джерело: [2]

Як такого впровадження даної реформи ще не було і дискусія щодо зниження рівня певних видів податків до цього часу триває, можливо після закінчення війни буде інша реформа податкової системи, яка відрізнятиметься від пропозицій «10-10-10», тому оцінити чи стане краще жити громадянам після реформування на даний час досить важко. Однак важливо зауважити, що реформи мають на меті покращити економічний стан країни та створити умови для економічного зростання.

Отже, на даний момент важко зробити остаточний висновок щодо того, чи стане краще жити внаслідок реформи «10-10-10» та чи реалізують її взагалі. Але заплановане зниження податкових ставок може стати стимулом для розвитку бізнесу та збільшення інвестицій, але залишається невизначеність щодо того, як саме реформа буде впроваджена і які будуть конкретні наслідки. Тому не ухиляємося від сплати податків та покращуємо економічний стан країни.

Література:

1. Антикорупційна податкова реформа – шлях до економічної перемоги. Економічна правда. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2023/03/14/697991/>.
2. Пресконференція на тему: «Ставлення бізнесу до антикорупційної податкової реформи?». YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=WsC_wWcWxGo.

ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СТРАТЕГІЧНОГО ОБ'ЄКТА АНАЛІЗУ В ДИНАМІЧНОМУ РИНКОВОМУ ПРОСТОРІ

Пестрецова Руслана, здобувачка вищої освіти
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна
r.yaroslavna@gmail.com

Науковий керівник: Калініченко Зоя, кандидат економічних наук, доцент
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна
ORCID ID 0000-0003-4790-7745
kalina.donntu@gmail.com

Ефективність бізнес-моделей залежить від відповідності їх зовнішнім і внутрішнім можливостям, стратегічним цілям підприємств та збалансованості компонентів моделі. Однією із особливостей бізнес-моделі є необхідність удосконалення, корегування для досягнення позитивних результатів розвитку бізнесу.

Сьогодні першочерговою вимогою є уміння системно опановувати сучасні економічні інновації, у тому числі у цифровій та інформаційній сферах. Завданням є розробляти та приймати відповідні управлінські рішення; реалізовувати адміністративно-координаційні завдання; визначати зміни стосовно відповідності бізнес-моделі визначеній місії та обраній стратегії підприємства.

Завданням є зробити бізнес-модель інструментом реалізації стратегії через описання та зрозумілу інтерпретацію її основних елементів. Візуалізація стратегії покликана сформулювати бачення кожним працівником своєї ролі у процесі реалізації стратегічних завдань; ідентифікувати унікальні здібності, компетенції та ресурси підприємства. Це є основою забезпечення унікального положення підприємства на ринку сьогодні і в майбутньому. Вимогою є подання формалізованої структури підприємства як бізнес-системи.

Глибше сутнісна характеристика бізнес-моделі підприємства розкривається через функції:

- 1) стратегічні функції (описання та інтерпретація трендів основних елементів);
- 2) операційні функції: розподіл наявних та орієнтація на мобілізацію потенційних ресурсів; організація ефективної системи бізнес-процесів підприємства; формування, використання та розвиток інтелектуального капіталу; ідентифікація та реалізація компетенцій